

Original Article / Araştırma Makalesi

**BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİ ÇOCUK PSİKİYATRİ POLİKLİNİĞİNE ADLİ
PSİKİYATRİK DEĞERLENDİRME İÇİN YÖNLENDİRİLEN ÇOCUKLARIN
KLİNİK ÖZELLİKLERİ VE ADLİ RAPORLARININ İNCELENMESİ: İKİ YILLIK
RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRME**

**Investigation of the Clinical Features and Forensic Reports of Children Referred to A
University Hospital Child Psychiatric Clinic for Forensic Psychiatric Evaluation: A
Two-Year Retrospective Evaluation**

Arzu ÇALIŞKAN DEMİR¹

¹İnönü Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Malatya

Geliş Tarihi / Received: 13.04.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 07.07.2022

ÖZ

Çocukları da kapsayan adli olayların sayısının giderek artması bu grupta adli psikiyatrik değerlendirmeyi daha da önemli kılmıştır. Bu çalışmada bir üniversite hastanesi çocuk psikiyatri polikliniğine son 2 yılda adli psikiyatrik değerlendirme için yönlendirilen çocukların demografik özelliklerinin, psikiyatrik hastalıklarının, zekâ düzeylerinin, adli rapor istem nedenleri ve kliniğimiz tarafından düzenlenen raporlarının geriye dönük incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan değerlendirmede çalışmaya 55 çocuk dâhil edilmiştir. Yapılan analizde çocukların %61.8'inin erkek cinsiyette olduğu, katılımcıların en sık aldıkları psikiyatrik tanıların davranım bozukluğu ve Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu olduğu, olguların %70.9'unun suça sürüklenen çocuklardan oluştuğu, en sık istismar olayı ile ilgili başvuru olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet açısından karşılaştırıldığında ise istismar olayı ile ilgili başvuru ve mağdur olma kızlarda, yaralama olayı ile ilgili başvuru ve suça sürüklenme erkeklerde daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar suça sürüklenen çocuklarda ve mağdurlarda risk faktörlerinin ve eşlik eden diğer durumların bilinmesinin çocuğu, aileyi ve toplumu koruyarak gerekli tedbirlerin alınmasına katkıda bulunabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: Adli, Çocuk, Ergen, Psikiyatri.

ABSTRACT

The gradual increase in the number of forensic events involving children has made forensic psychiatric evaluation even more important in this group. In this study, it was aimed to retrospectively examine the demographic characteristics, psychiatric diseases, intelligence levels, reasons for requesting forensic reports, and reports prepared by our clinic of children who were referred to a university hospital child psychiatry outpatient clinic for forensic psychiatric evaluation in the last 2 years. In the evaluation made for this purpose, 55 children were included in the study. In the analysis, it was determined that 61.8% of the children were male, the most common psychiatric diagnoses of the participants were conduct disorder and Attention Deficit Hyperactivity Disorder, 70.9% of the cases consisted of juvenile delinquents, and the most common complaint was about abuse. When compared in terms of gender, it was found that the application and victimization related to the abuse incident were higher in the girls, and the application and delinquency related to the injury incident were higher in the males. These results indicate that knowing the risk factors and other accompanying conditions in children, which tended towards crime, and victims may contribute to taking necessary precautions by protecting the child, family, and society.

Keywords: Adolescent, Child, Forensic, Psychiatry.

GİRİŞ

Adli psikiyatri; psikiyatri, çocuk ve ergen psikiyatrisi disiplinleri arasına giren hususlarda, adli tıbbi değerlendirmelerle hukukun ve yargı organlarının sorularına yanıt aranan disiplinler arası bir alandır (Biçer, Tırtıl, Kurtaş ve Aker, 2011). Çocuk psikiyatri uzmanlarının mesleki uygulamaları içinde, koruyucu ve tedavi edici görevlerinin yanında; bilirkişilik görevi görme, adli rapor düzenleme gibi hukuki sorumlulukları da bulunmaktadır (Soysal, 2012).

Dünyada ve ülkemizde çocuk ve ergenleri de içerisine alan adli olayların sayısının giderek artmasıyla birlikte bu grubun adli psikiyatrik değerlendirmesi önem kazanmıştır. Çocuk ve ergenlerde sıklıkla; işledikleri fiillerin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılamadıkları, davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin yeterince gelişmiş olup olmadığı ve kendilerine karşı işlenen fiillere karşı beden ve ruh bakımından kendilerini savunup savunamayacakları hususlarında rapor düzenlenmesi istenmektedir (Şahin, Yeniçeri ve Balcı, 2015). Bunun yanında, çocuk ve ergenler velayet davaları, vasi tayini, evlat edinme, erken evlenme, gebeliğin sonlandırılması gibi sebeplerle de çocuk psikiyatri uzmanlarına yönlendirilmektedir.

Çocuk ve ergenlerin adli psikiyatrik değerlendirmesinde bazı tanımlayıcı kavramların bilinmesi önem arz etmektedir. Suça sürüklenen çocuk, kanunlarca suç olan bir fiili işlediği iddia edilen ve bu nedenle hakkında soruşturma ya da kovuşturma yapılan veya güvenlik tedbiri uygulanması kararı verilen çocuktur (Karadağ, Akkaya, Gümüşlü, Topal ve Gökçen, 2021). Mağdur çocuk ise suçtan doğrudan zarar gören kişi olarak tanımlanabilir. Adli psikiyatrik değerlendirmede sıklıkla değerlendirilen maddelerden ilki suça sürüklenen çocukta Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 31 ve 32. Maddeleri kapsamında ceza sorumluluğunun tespiti. Bir diğeri ise cinsel dokunulmazlık ve beden dokunulmazlığına karşı suçlarda TCK 102/3-a. maddesi kapsamında mağdurun kendisini bedenen veya ruhen savunabilip savunamayacağı ve beyanına itibar edilip edilemeyeceğidir. Yine Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 432. maddesi gereği diğer psikiyatrik hastalıkların yanı sıra, toplum için tehlike oluşturan bir alkol veya uyuşturucu madde bağımlısının tedavi, eğitim ve ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilmesine ilişkin değerlendirme de adli kurumlarca talep edilebilmektedir.

Adli psikiyatrik değerlendirmede önemli bir diğer konu çocuğun cinsel istismarıdır. 2020 Türkiye İstatistik Kurumu'na (TÜİK) göre çocuklar güvenlik birimlerine en çok mağdur olarak başvurmuş (%37.9), mağdur olarak başvuranların ise %12.2'si cinsel suçlardan mağdur olduğu görülmüştür (TÜİK, 2020). İstismarın halihazırda ve yaşamın ileriki evrelerinde psikiyatrik hastalıkları yordadığı göz önüne alındığında bu çocukların raporlanma süreci ile birlikte takip

ve tedavisinin devamının sağlanması önem teşkil etmektedir (M. Eyüboğlu ve D. Eyüboğlu, 2018).

Adli psikiyatrik değerlendirme ve adli raporların düzenlenmesi sürecinde hekimlerin bu konuda deneyimli olması gerekmektedir. Örneğin çocukta zekâ geriliği ya da psikiyatrik hastalık olmaması ceza sorumluluğu bulunduğu kesin göstergesi değildir (Kurtuluş vd., 2009). Bunun aksine zekâ kapasitesinde kısıtlılık ya da herhangi bir psikiyatrik hastalığının bulunması da ceza sorumluluğunu muhakkak ortadan kaldırmaz. Çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve ahlaki bazı gelişim evrelerinden geçtiği göz önüne alındığında gerçeği değerlendirme yetisini bozabilecek zekâ geriliği ve psikiyatrik bozuklukların yanı sıra, çocuğun hangi gelişim evresinde olduğunun değerlendirilmesi, sağlıklı bir adli psikiyatrik değerlendirme için gerekli görünmektedir.

Çocuk suçluluğunun ve mağdurluğunun çeşitli risk faktörleri bulunmaktadır. Daha önce cinsiyet, aile yapısı, sosyoekonomik düzey, akademik başarı, zeka düzeyi, psikiyatrik hastalık gibi birçok faktör ileri sürülmüştür (Güler, 2017). Tüm bunların yanında, çocuğun yetiştiği çevrenin sosyokültürel özellikleri, değer yargıları ve aile yapısı; değerlendirme sürecinde göz önünde bulundurulmalıdır (Cantürk, 2005). Bu sebeple adli psikiyatrik değerlendirmede raporu düzenlerken etkileyebilecek demografik ve klinik özelliklerin bilinmesi, sık talep edilen hususlar ve kararlar hakkında bilgilerin güncel tutulması önemlidir. Çünkü adli raporlanma sürecinde etkin biçimde yürütülemeyen süreçler, yanlış iddiaların ortaya atılmasına, aile ve çocuğun stresinin artmasına, gerçeklerin çarpıtılmasına, failin mahkûmiyet sürecinin artmasına ya da azalmasına sebep olabilmektedir (Güler, Yıldırım, Kütük ve Toros, 2016).

Bu çalışmada Ocak 2020-Ocak 2022 tarihleri arasında adli rapor istemiyle İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniğine yönlendirilen mağdur ve suçta sürüklenen çocukların demografik özelliklerinin, mevcut psikopatolojilerinin, adli rapor istem nedenleri ve kliniğimiz tarafından düzenlenen raporların geriye dönük incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamıza hem suçta sürüklenen hem de mağdur çocukların dahil edilmesi ve çalışmanın güncel verileri içermesi sebebi ile bu alanda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmaya Ocak 2020-Ocak 2022 yılları arasında İnönü Üniversitesi Çocuk Psikiyatri polikliniğine adli rapor için yönlendirilen hastaların dosyaları geriye dönük taranmıştır. Bu süreçte başvuran 62 dosya saptanmış ancak verileri eksik olan 7 kişi çalışma dışı bırakılmıştır.

Toplamda 55 çocuk ve ergen çalışmaya dahil edilmiş, demografik verileri ile birlikte psikiyatrik tanıları, zekâ düzeyleri, olayın niteliği, istenilen rapor ve nihai raporları karşılaştırılmıştır.

Hastaların psikiyatrik tanıları DSM-5 temelli görüşmelerle konulmuştur. Ayrıca katılımcılara psikolog eşliğinde psikometrik ölçümler (Cattell) uygulanmıştır. Bu test Raymond B. Cattell tarafından geliştirilmiş ve Türkçe uyarlaması Toğrol tarafından yapılmış; 7 yaş üstü bireylere bireysel ya da grup olarak uygulanabilen kültürden bağımsız, yaş aralığına göre puanlanan bir zekâ testidir (Toğrol, 1974). Uygulanan psikometrik ölçümler ile klinik görüşme sonucunda katılımcıların zekâ düzeyi belirlenmiştir.

Veriler SPSS 22.0 İstatistiksel Paket Programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Sayısal verilerin normallik analizi Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Tüm sayısal verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Tanımlayıcı istatistik olarak sayısal verilerin ortalama ve standart sapma değerleri, kategorik verilerin sayı yüzde değerleri verilmiştir. Normal dağılan veriler için; grup karşılaştırmalarında bağımsız gruplar t-testi, kategorik verilerin karşılaştırılmasında kıkare analizi kullanılmıştır. Gruplar arasında fark olup olmadığını belirlemek için Cramer V istatistiği kullanılmış, anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak seçilmiştir.

Çalışmanın Etik Yönü

Bu çalışma için, İnönü Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 29.03.2022 tarih ve 2022/2415 sayılı yazı ile izin alınmış olup Helsinki Bildirgesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

BULGULAR

Araştırmamıza dahil edilen çocukların %38.2'si kız (n=21), %61.8'i erkek (n=34) cinsiyette idi. Katılımcıların şimdiki yaş ortalaması 15.8 ± 1.2 iken, olay zamanındaki yaş ortalaması 15.2 ± 1.4 olarak saptanmıştır. Katılımcıların % 38.2'si (n=21) okula gitmiyor, %16.4'ü (n=9) ilköğretime, %45.5'i (n=25) liseye gidiyordu. Okula devam etmeyen katılımcıların %80.9'unun (n=17) akademik başarısızlık sebebiyle, %19.1'inin (n=4) sosyoekonomik nedenler ile okulu bıraktıkları belirlendi. Çocukların %49.1'i (n=27) köy ya da ilçede, %50.9'u (n=28) şehir merkezinde yaşıyordu.

Psikiyatrik hastalık oranlarına bakıldığında %76.4'ü (n=42) görüşme sonrası psikiyatrik bir tanı almıştı. En sık konulan psikiyatrik tanıları %21.8 ile (n=12) davranım bozukluğu, %20.0 ile (n=11) Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), %14.5 ile (n=8) depresif

bozukluk, %10.9'la (n=6) madde kötüye kullanımı, %7.3'le (n=4) anksiyete bozukluğu, %1.8 ile (n=1) psikozdu.

Olguların %38.2'sinin (n=21) zekâ geriliği vardı. Bunların %25.5'i (n=14) sınırda mental kapasite, %9.1'i (n=5) hafif düzeyde gerilik, %3.6'sı (n=2) orta düzeyde gerilik tanısı almıştı. Çocukların %70.9'u (n=39) suça sürüklenen, %29.1'i (n=16) mağdur çocuktan oluşuyordu. Çocukların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Demografik Özellikler	n	%	
Cinsiyet	Kız	21	38.2
	Erkek	34	61.8
Okul	Gitmiyor	21	38.2
	İlköğretim	9	16.4
	Lise	25	45.5
Yaşadığı Yer	Köy/İlçe	27	49.1
	Şehir Merkezi	28	50.9
Ebeveyn Birlikteliği	Birlikte	31	56.4
	Ayrı	24	43.6
Psikiyatrik Hastalığı	Var	42	76.4
	Yok	13	23.6
Psikiyatrik Hastalık	DEHB	11	20.0
	Davranım Bozukluğu	12	21.8
	Madde kötüye kullanımı	6	10.9
	Depresif Bozukluk	8	14.5
	Anksiyete Bozukluğu	4	7.3
	Psikoz	1	1.8
Zeka Geriliği	Var	21	38.2
	Yok	34	61.8
Zeka Düzeyi	Normal	34	61.8
	Sınırda Mental Kapasite	14	25.5
	Hafif Düzeyde Gerilik	5	9.1
	Orta Düzeyde Gerilik	2	3.6
Adli Pozisyonu	Suçta sürüklenen çocuk	39	70.9
	Mağdur	16	29.1

İstenilen adli raporlara bakıldığında ise, olayın niteliği %34.5 ile (n=19) en sık istismar olarak belirlenmiştir. Sonrasında %27.3 (n=15) oranında hırsızlık, %21.8 (n=12) yaralama, %16.4 (n=9) diğer suçlar olarak saptanmıştır. Adli raporda değerlendirilmesi istenen maddelere bakıldığında %30.9 (n=17) TCK-32, %27.3 (n=15) TCK-31, %21.8 (n=12) TCK-102/3a, %20.0 (n=11) TMK-432 maddeleri idi. Düzenlenen adli raporun içeriğine ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Düzenlenen Adli Rapora İlişkin Bilgiler

Adli Raporun İçeriği	n	%	
Olayın Niteliği	İstismar	19	34.5
	Hırsızlık	15	27.3
	Yaralama	12	21.8

	Diğer	9	16.4
Adli Rapor Sebebi	TCK-31	15	27.3
	TCK 102/3-a	12	21.8
	TCK-32	17	30.9
	TMK-432	11	20.0
TCK-31- TCK-32 Karar	Bilir yönlendirir	7	21.9
	Bilir yönlendiremez	2	6.3
	Bilmez yönlendiremez	23	71.9
TCK 102/3-a Karar	Savunabilir	0	0.0
	Savunamaz	12	100.0
TMK 432 Karar	Koruma altına alınmasına gerek var	7	63.6
	Koruma altına alınmasına gerek yok	4	36.4

Cinsiyet açısından okul durumu, yaşadığı yer, ebeveyn birlikteliği, psikiyatrik hastalık, zekâ geriliği ve adli rapor istem nedenleri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. İstismar olayı ile ilgili adli başvuru oranı kızlarda, yaralama ile ilgili başvuru oranı ise erkek çocuklarda daha yüksek bulunmuştur. Adli raporlanma sürecinde mağdur olma oranı kızlarda, suça sürüklenme oranı ise erkek çocuklarda anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Verilerin cinsiyet açısından karşılaştırılmasına ilişkin bilgiler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Verilerin Cinsiyetler Açısından Karşılaştırılması

		Kız n (%)	Erkek n (%)	X²	p
Okul	Gitmiyor	10 (47.6)	11 (32.4)	3.622	0.164
	İlköğretim	1 (4.8)	8 (23.5)		
	Lise	10 (47.6)	15 (44.1)		
Yaşadığı Yer	Köy/İlçe	9 (42.9)	18 (52.9)	0.528	0.467
	Şehir Merkezi	12 (57.1)	16 (47.1)		
Ebeveyn Birlikteliği	Birlikte	9 (42.9)	22 (71.0)	2.520	0.163
	Ayrı	12 (57.1)	12 (35.3)		
Psikiyatrik Hastalığı	Var	15 (71.4)	27 (79.4)	0.458	0.498
	Yok	6 (28.6)	7 (20.6)		
Olayın Niteliği	İstismar	11 ^a (52.4)	8 ^b (23.5)	7.597	0.047
	Hırsızlık	5 ^a (23.8)	10 ^a (29.4)		
	Yaralama	1 ^a (4.8)	11 ^b (32.4)		
	Diğer	4 ^a (19.0)	5 ^a (14.7)		
Zeka Geriliği	Var	9 (42.9)	12 (35.3)	0.315	0.583
	Yok	12 (57.1)	22 (64.7)		
Adli Rapor Nedeni	TCK-31	5 (23.8)	10 (29.4)	5.836	0.120
	TCK 102/3-a	8 (38.1)	4 (11.8)		
	TMK 432	4 (19.0)	7 (20.6)		
	TCK-32	4 (19.0)	13 (38.2)		
Adli Pozisyonu	Suçta sürüklenen çocuk	10 (47.6)	29 (85.3)	8.933	0.003
	Mağdur	11 (52.4)	5 (9.1)		

TCK: Türk Ceza Kanunu, TMK: Türk Medeni Kanunu, a ve b farklı grupları gösterir.

TARTIŞMA

Bu çalışmaya bir üniversite hastanesine son iki yılda adli raporlanma sebebiyle başvuran yaş ortalaması 15.8 olan 55 çocuk dahil edilmiş, mağdur ve suça sürüklenen çocukların demografik özellikleri, mevcut psikopatolojileri, zeka düzeyleri, adli rapor istem nedenleri ve düzenlenen raporların incelenmesi amaçlanmıştır. Veriler incelendiğinde olguların %61.8'inin erkek cinsiyette olduğu, katılımcıların en sık aldıkları psikiyatrik tanılarının davranım bozukluğu ve DEHB olduğu, olguların %70.9'unun suça sürüklenen çocuklardan oluştuğu, en sık istismar olayı ile ilgili başvuru olduğu belirlenmiştir. Ayrıca istismar olayı ile ilgili başvuru ve mağdur olma kızlarda, yaralama olayı ile ilgili başvuru ve suça sürüklenme erkeklerde daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmamıza dahil edilen çocukların yaş ortalaması 15.8 iken olay tarihindeki yaş ortalaması 15.2 olarak saptanmıştır. Literatürde en sık adli olaylara karışma yaşının 14-16 olduğu bildirilmekte olup bu durum literatür ile benzerdir (Yüksel, 2019). Çalışmaya dahil edilen çocukların %38.2'si okula gitmediği belirlenmiş olup, bu oranın okul çağındaki çocuklar için yüksek olduğu görülmektedir. Okula devam etmeyen katılımcıların %80.9'u akademik başarısızlık, % 19.1'i ise sosyoekonomik nedenler sebebi ile okulu bırakmıştı. 17 yaşından önce okulu bırakmanın, okul başarısının düşük olmasının hem kız hem de erkek çocuklar için adli olaylara karışma açısından önemli bir risk faktörü olduğu bilinmektedir (Wang, Blomberg ve Li, 2005). Okulu bırakan çocuklarda eğitimle kazanılan olumlu davranış biçimlerinin gelişmemesi, uğraşların azalması ile ergen dürtüselliklerinin ön plana çıkması bu durumdan sorumlu tutulabilir.

2011'de yapılan bir çalışmada adli olaylara karışan çocukların %50-70'ine psikiyatrik bir tanı aldığı belirtilmiştir (Schubert, Mulvey ve Glasheen, 2011). Bu çalışmada katılımcıların %76.4'üne adli görüşme esnasında psikiyatrik tanı koyulmuş ve literatürle benzer olduğu görülmüştür. En sık konulan tanıları sırasıyla davranım bozukluğu ve DEHB olmuştur. Daha önce yapılan çalışmalar da adli olgularda DEHB ve davranım bozukluğu tanılarının yüksek olduğunu göstermiştir (M. Eyüboğlu ve D. Eyüboğlu, 2018; McCreynolds, Schwalbe ve Wasserman, 2010). Davranım bozukluğu ve DEHB'nin dürtüsel doğası, suç davranışıyla ilişkili komorbid durumlara eşlik etmesi, bu çocukların daha fazla şiddet içeren tutumlar sergilemesi ve suç davranışı sergileyen çocuklarla daha fazla arkadaşlık edinmeleri gibi birçok neden bu durumdan sorumlu tutulabilir.

Zekâ düzeyi ile adli olaylara karışma arasında negatif bir ilişki olduğu daha önceki çalışmalarda vurgulanmıştır (Aksu, Demirkaya, Özgür ve Gün, 2013; Loeber ve Pardini, 2008).

Bu çalışmadaki çocukların zekâ düzeylerine bakıldığında ise %38.2'sinin zekâ düzeyi düşük saptanmıştır. Zekâ geriliği olan çocuklar hem dürtüsel hem kandırılmaya yatkın çocuklardır, bu durumun suçluluk ve mağduriyet açısından risk oluşturabileceği düşünülmüştür.

Daha önce yapılan çalışmalar erkek çocukların kızlara göre adli olaylara karışma oranının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Aksu vd., 2013; Demir vd., 2013). Bu çalışmada da olguların çoğunluğu erkeklerden oluşmuştur ve bu açıdan literatürü desteklemektedir. Ayrıca çalışmamızda suça sürüklenme oranı erkek çocuklarda daha yüksek oranda bulunmuştur. Ülkemizde çeşitli merkezlerde yapılan benzer çalışmalarda da bizim çalışmamızdaki gibi erkeklerde suça sürüklenme oranı daha yüksek bulunmuştur (Gümüştas, Yulaf, Gökçe, Sağlam ve Kütük, 2014; Yüksel, 2019). Bu durumdan erkeklerde öfke dışavurumunun daha fazla olması, erkeklerin daha çok riskli davranışlarda bulunması, daha fazla fiziksel agresyon göstermeleri ve toplumsal cinsiyet rollerinin etkili olabileceği ileri sürülmüştür (Karadağ vd., 2021). Yine ülkemiz şartlarında erkek çocukların sosyal hayatta daha aktif olması ve uygun olmayan akran ilişkilerine daha kolay dahil olması dolayısıyla suça sürüklenmesi bir diğer neden olabilir. Suça sürüklenmenin aksine mağdur olma oranı da çalışmamızda kız çocuklarda daha yüksek bulunmuştur. Cinsel istismar mağduriyeti başta olmak üzere mağdur olmanın kız çocuklarda daha yüksek olduğu bilinmektedir ve çalışmamız bu açıdan da literatürle uyumludur (Bağ ve Alşen, 2017; Bilginer, Hesapçioğlu ve Kandil, 2013).

Çalışmamızdaki olguların adli makamlarca yönlendirilme nedenlerine bakıldığında; en sık nedenin istismar olduğu, ikinci suçun ise hırsızlık olduğu görülmüştür. Geçmiş çalışmalara ait verilere bakıldığında çelişkiye rastlanmaktadır. Örneğin Güler, Sungur ve Kütük yaptıkları çalışmada en sık yönlendirilme sebebinin yaralama suçu olduğunu belirtmiştir (Güler, Sungur ve Kütük, 2018). Ülkemizde yapılan 2 ayrı çalışmada da en sık başvuru sebebinin hırsızlık olduğu belirtilmiştir (Bilaç, Şentürk, Orhun ve Bayrak, 2014; Yüksel, 2019). Bu çalışmaların sadece suça sürüklenen çocukları dahil etmiş olması ancak bizim çalışmamızın mağdurları da kapsaması bu farklılıkta rol oynamış olabilir. Ayrıca bizim çalışmamızda yaralama suçunun erkeklerde anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmış bu da yine agresyon ve öfke dışavurumunun erkeklerde daha fazla olması ile ilişkilendirilmiştir.

Ceza sorumluluğunun tespiti suça sürüklenen çocukların değerlendirilmesinde en önemli kısımdır ve çocuk psikiyatristlerine sıkça sorulan adli hususlardandır. Bu çalışmada düzenlenen adli raporlara bakıldığında ise en sık TCK-31 ve TCK-32 kapsamında çocukların değerlendirilmesi istenmiş olup bunların da %71.9'una işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin

gelişmediği raporu düzenlenmiştir. Suça sürüklenen çocukların ceza sorumluluğunun geliştiği yönündeki raporların oranları %23.5 ile %75 arasında değişkenlik göstermektedir (Karadağ vd., 2021). Oranlar arasındaki bu farklılık yapılandırılmış değerlendirme araçlarının olmaması, bireysel ve çevresel faktörlerin kliniğe etkisi, raporlanma sürecinde hekimlerin görüş ayrılıkları ile ilişkili olabilir. Çalışmamızda TCK 102/3-a maddesi kapsamında 12 çocuk mağdurun kendisini bedenen veya ruhen savunabilip savunamayacağı değerlendirilmesi istenmiş tüm çocuklara savunamayacağı yönünde rapor düzenlendiği görülmüştür. Yine TMK-432. Madde kapsamında yönlendirilen çocukların %63.6'sının koruma altına alınması yönünde rapor düzenlenmiş olup, bu da ergen adli olgularda aile ve toplum için riskin yüksek olduğunu gösterir bir orandır. Tüm çalışmaların olduğu gibi bu çalışmanın da bazı güçlü ve kısıtlı yanları vardır. Çalışmanın çocukların adli değerlendirilmesinde güncel verileri içermesi hem mağdur hem suça sürüklenen çocukları kapsamaması güçlü yanlarından. Ancak verilerin geriye dönük taranması, çalışmaya dahil edilen örneklem sayısının görece az olması da çalışmanın kısıtlılıkları arasında sayılabilir.

SONUÇ

Sonuç olarak çocuk suçu ve çocuğun mağduriyeti toplumun tamamını ilgilendiren kavramlardır. Bu nedenle risk faktörlerinin ve eşlik eden diğer durumların bilinmesi çocuğu, aileyi ve toplumu koruyarak gerekli tedbirlerin alınmasına katkıda bulunabilir. Adli psikiyatrik değerlendirme yapan hekimlerin de güncel raporlar konusunda bilgisinin artırılması çocukların topluma geri kazandırılmasının temelini oluşturabilir. Bu amaçla çocuklarda adli psikiyatrik değerlendirmeyi esas alan, daha çok örneklem grubunu içeren uzunlamasına çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aksu, H., Demirkaya, S. K., Özgür, B. G. ve Gün, B. (2013). Aydın ilinde bir yıldaki çocuk ve ergen adli olguların değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14, 369-377.
- Bağ, Ö. ve Alşen, S. (2017). Çocuk izlem merkezinde cinsel istismarın değerlendirilmesi: Bir merkezin bir yıllık deneyimi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18 (1), 62-68.
- Biçer, Ü., Tırtıl, L., Kurtuş, Ö. ve Aker, T. (2011). *Adli psikiyatri: Birinci Basamakta Adli Tıp* içinde (ss. 242-252). İstanbul: İstanbul Tabip Odası.
- Bilaç, Ö., Şentürk, P. B., Orhon, Z. ve Bayrak, A. (2014). Suça sürüklenen çocukların suç ve tanı dağılımlarının incelenmesi: Kesitsel bir araştırma. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 21, 115-122.
- Bilginer, Ç., Hesapçıoğlu, S. T. ve Kandil, S. (2013). Çocukluk çağı cinsel istismari: mağdur ve sanik açısından çok yönlü bakış/Sexual abuse in childhood: A multi-dimensional look from the view point of victims and perpetrators. *Dusunen Adam Dergisi*, 26(1), 55-64.

- Cantürk, G. (2005). Çocuk suçluluğunda adli psikiyatrik değerlendirme. *Sted Dergisi*, 14, 31–34.
- Demir, Ö. F., Aydın, K., Turan, F., Yurtseven, A., Erbil, B. ve Güllalp, B. (2013). Analysis of pediatric forensic cases presented to emergency department. *Türk Pediatri Arşivi*, 48(3), 235-240.
- Eyüboğlu, M. ve Eyüboğlu, D. (2018). Suça sürüklenen çocuklarda psikiyatrik bozukluklar, sosyodemografik özellikler ve risk faktörleri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 21(1), 7-14.
- Gümüştaş, F., Yulaf Y., Gökçe S., Sağlam S. ve Kütük E. K. (2014). Adıyaman ilinde çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olguların bir yıllık geriye dönük incelenmesi. *Cukurova Medical Journal*, 39, 280-289.
- Güler, G., Yıldırım, V., Kütük, M. Ö. ve Toros, F. (2016). Adli psikiyatrik değerlendirme ve çocuk ile iletişim. *The Bulletin of Legal Medicine*, 21(2), 98-106.
- Güler, G. (2017). Suça sürüklenen çocukların biyopsikososyal değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Child Psychiatry-Special Topics*, 3(3), 220-224.
- Güler, G., Sungur, M. A. ve Kütük, M. Ö. (2018). Suça sürüklenen çocukların klinik ve sosyodemografik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Adli Tıp Bülteni*, 23, 39–46.
- Karadag, M., Akkaya, C., Gümüşlü, A., Topal, Z. ve Gökçen, C. (2021). Bir üniversite hastanesi çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları kliniğinde değerlendirilen adli olguların sosyodemografik ve klinik özelliklerinin incelenmesi. *Dicle Tıp Dergisi*, 48(1), 187-196.
- Kurtuluş, A., Salman, N., Günbet, G., Bora, B., Cenger, C. D. ve Kemalettin, A. (2009). Denizli ilinde 12-15 yaş arasındaki suça sürüklenen çocukların sosyodemografik özellikleri. *Pamukkale Tıp Dergisi*, (1), 8-14.
- Loeber, R. ve Pardini, D. (2008). Neurobiology and the development of violence: common assumptions and controversies. *Philosophical Transactions of The Royal Society B Biological Sciences*, 363, 2491- 2503.
- McReynolds, L. S., Schwalbe, C. S. ve Wasserman, G. A. (2010). The Contribution Of Psychiatric Disorder To Juvenile Recidivism. *Criminal Justice and Behavior*, 37, 204-216.
- Schubert, C. A., Mulvey, E. P. ve Glasheen, C. (2011). Influence of mental health and substance use problems and criminogenic risk on outcomes in serious juvenile offenders. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 50, 925-937.
- Soysal, H. (2012). Çocuklarda ceza sorumluluğu. İstanbul; *Adli Psikiyatri Kitabı* içinde (ss. 72-74).
- Şahin, N., Yeniçeri, E. N. ve Balcı, Y. (2015). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi eğitim araştırma hastanesi çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları polikliniğine başvuran adli olguların değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Dergisi*, 2(1), 10-21.
- Toğrol, B. (1974). RB cattell zekâ testinin 2a ve 2b formları ile porteus labirenti zekâ testinin 1300 Türk çocuğuna uygulanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 11, 1-32.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2020). 2 Nisan 2022 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2020-37200> adresinden erişildi.
- Wang, X., Blomberg, T. G. ve Li, S. D. (2005). Comparison of the educational deficiencies of delinquent and nondelinquent students. *Evaluation Review*, 29(4), 291–312.
- Yüksel, T. (2019). Bir üniversite hastanesi çocuk psikiyatrisi polikliniğinde değerlendirilen suça sürüklenen çocuklar. *Dicle Medical Journal*, 46, 559-565.